

Konya İli Doğanhisar İlçesi Ağzlarından Derleme Sözlüğü'ne Katkılar *Contributions to the Compilation Dictionary from the Dialects of Konya Province Doğanhisar District*

Şevval NAR 

Selçuk University, Konya, Türkiye, seval.sdr@gmail.com, 0000-0001-6374-5243

Article Info/Makale Bilgisi

Received/Geliş:

10.05.2023

Accepted/Kabul:

30.06.2023

Online/Çevrimiçi:

30.06.2023

Cite this article/Atıf:
Nar, Ş. (2023) Konya İli Doğanhisar İlçesi Ağzlarından Derleme Sözlüğü'ne Katkılar, Sakarya Dil Dergisi, 1(1) (73-84).

Öz: Gelişen teknoloji, okur yazarlığın yaygınlaşması, standart Türkçe'nin konuşulduğu toplumdan dışlanma korkusu ve köylerden kentlere göçün etkisiyle ağızlar standart dilin etkisinde kaybolmaya başlamıştır. Bu durumun sonucunda ağızlarda yaşayan söz varlığı öğeleri unutulup gitmektedir. Bir dilin zenginliğinin önemli bir göstergesi olan ağızlar yok olup gitmeden ağız çalışmalarına önem verilmesi gerekmektedir. İlgili gereklilikten hareketle Türkiye Türkçesi ağız çalışmalarına katkıda bulunmak amacıyla, "Konya İli Doğanhisar İlçesi Ağzıları" adlı yüksek lisans tezi esas alınarak yöreye ait kelimeler derlenmiştir. Derlenen kelimeler Türkiye Türkçesi ağızlarının en kapsamlı sözlüğü olan Derleme Sözlüğü ile karşılaştırılmıştır. Karşılaştırma sonucu incelenen malzeme üç grupta ele alınmıştır: 1. Derleme Sözlüğü'nde yer almayan kelimeler, 2. Derleme Sözlüğü'nde yer alıp anlamı farklı ya da eksik olan kelimeler, 3. Derleme Sözlüğü'nde geçmesine rağmen yörede kullanıldığı belirtilmeyen veya ses özellikleri bakımından Derleme Sözlüğü'ne göre farklılaşan kelimeler. Tespit edilen kelimeler anlamlarıyla birlikte verilmiştir. Bu çalışmada yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalan kelimeleri kayıt altına alınmak ve bu alanda yapılacak diğer çalışmalara katkı sağlamak hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Ağız Araştırmaları, Derleme Sözlüğü, Konya, Doğanhisar İlçesi.*

Abstract: The development of technology, the spread of literature, the fear of exclusion from the society in which standard Turkish is spoken, and the influence of migration from villages to cities have begun to disappear under the effect of standard language. As a result of this, the existence of the words in the dialects are forgotten. A significant indicator of the wealth of a language is the dialects, which needs to be taken care of before it disappears. In order to contribute to Turkish oral studies by moving away from the relevant requirement, the master's thesis "Dialects of Konya Province Doğanhisar District" was compiled based on the local words. The compiled words are compared to the Compilation Dictionary, the most comprehensive dictionary of Turkish dialects. The material examined as a result of the comparison is discussed in three groups: 1. Words that are not included in the Compilation Dictionary, 2. Words that are included in the Compilation Dictionary with different or missing meaning, 3. Although they are mentioned in the Compilation Dictionary, they are not used in the region or in terms of sound characteristics, differentiating words according to the Compilation Dictionary. The words identified are given with their meanings. The purpose of this study is to record the words facing the danger of extinction and to contribute to the work carried out in this area.

Keywords: *Researches of dialects, dictionary of compilation (Derleme Sozluğu), Konya, Doğanhisar district.*

Extended English Summary

This study is based on the master's thesis "Konya Province Doğanhisar Province Dialects" compiled words belonging to the area. As a result of the field work carried out, words used by the local people but not included in the compilation dictionary, words that take place in the dictionary but are different or missing in meaning, and words passed but not specified in the use of the site were identified. In addition, in terms of vocabulary characteristics, the compilation

dictionary also found words that showed differences. The words identified are transcribed together with their meanings.

People over 55 years of age who did not go far from where they lived while working in the field were tried to be preferred. With the development and spread of its technology, it has been inevitable that mass media such as radio and television will also affect the oral characteristics of the local people. Reasons such as the spread of education and training in the written language are thought to have led to the loss of oral characteristics or a reduction in their use. Today, as a result of social and technological developments, the common standard language has begun to be spoken and used more and more. In addition to all this, migration from village to city, changes in the social environment, social judgment, and other reasons are among the reasons why mouths are changed or forgotten. With the decrease in the number of speakers, the characteristics of the mouth in the language quickly disappeared.

It is important that the existence of words in the mouth and mouth be recorded without being forgotten. From the past to the present, a lot of oral work has been done and the existence of forgotten words has been identified and recorded by field work. All this contributed to the rich existence of the Turkish language. In this study conducted in the direction of this purpose, it was intended to register the existence of the word in the mouth of the still unforgetten place in the district of Doğanhisar in the province of Konya and to contribute to the presence of the language of the Turkish language. The following are some of the words that are used in the place but do not appear in the Compilation Dictionary by the injury of the master's thesis:

çete: Sticks made of trees that support walking.

körsü: The name given to the acne that appears in children.

asdar: Clothes, dress.

ğutu: Phone.

gecevat: The wind at night.

Words found in the compilation dictionary that lack meaning or are different:

nemben: What will happen (krş: DS-IV, s. 3246)

sur: alluring, attractive, sweetness (krş: DS-V, s. 3700)

tōr: The towel (krş: DS-V, s. 3969).

Some of the words contained in the Dictionary of Compilation but not described in the Terms of Origin are as follows:

ałtı barnağ: The line dress (krş: DS-I, s. 230).

bülüş: chick (krş: DS-I, s. 821).

ğavete: Tomatoes (krş: DS-III, s. 1938).

göbeK: A kind of mushroom. (sozluk.gov.tr)

In terms of sound characteristics, the compilation dictionary has identified 11 differences:

hallēm: I suppose, probably (krş: ellāham, DS- III, s. 1720).

öyey: step (krş: öğey, DS-V, s. 3317).

tızıkmaq: Running, to hurry (krş: tızıkmaq, DS-V, s. 3930).

timinne: The sixteenth of the church of Istanbul(krş: timinna, DS-V, s. 3935).

As a result of the field research carried out in the villages of Doğanhisar District of Konya Province (Deştiğin, Başköy, Yenice, Yazlıca, Çınaroba, Karaağa, Konakkale), the presence of 55 words used in the area but not found in the Dictionary of Compilation, but the meaning is missing or different from 17 words found. Once again in the Compilation Dictionary, 59 words were identified that were not specified in the Nativity District, and it was also understood that in terms of sound characteristics, 5 words were also used in the locality.

This work is intended to contribute to the existence of the Turkish language, though in a small way. While this work has filled a small void, it is not believed that the whole existence of the place has been revealed. In Turkey in recent years, oral work has increased considerably, but there are many more words waiting to be put on the face. It is likely that new words will be added to the existence of the Turkish language in the mouthwork about the place afterwards. Therefore, more systematic and comprehensive mouthwork is important in terms of revealing the existence of the new word, in particular in the Nativity district and throughout Turkey.

1. Giriş

Dünyada bütün diller onu konuşanlar insanlar olduğu sürece yaşamaya devam ederler. Dilin en önemli unsurlarından biri de ağızlardır. Ağızlar, ülkenin farklı yörelerinde konuşulan, standart bir dil olmayan, bağlı olduğu standart dilden özellikleri bakımından derin farklılıklar barındırmayan ve resmî işlemlerde kullanılmayan söz varyantlarıdır (Demir, 1999).

Ağızlar, toplumun homojen bir bölümünün standart dile bağlı kalarak resmî olmayan konuşmalarda kendi aralarında dilden dile aktararak geçmişten günümüze kadar aktarmasıyla bugünlere kadar getirilebilmiş dil varyantlarıdır. Günümüzde toplumsal ve teknolojik gelişmeler sonucunda ortak standart dil daha fazla konuşulmaya ve kullanılmaya başlanmıştır. Konuşur sayısının azalmasıyla dilde bulunan ağız özellikleri hızla kaybolmaktadır.

Diller, dünya üzerinde onu konuşan insanlar var olduğu sürece varlığını sürdürmeye devam eder. Dünya üzerinde o dili konuşan insanların zaman içinde konuştukları dili unutması ve artık konuşmaması ya da konuşan son insanın da ölmesiyle yok olmaya mahkûm olur. Ağızlar da aynı diller gibi yaşarlar. Onu konuşan insanlar tarafından giderek daha az kullanması veya o ağız konuşan son insanın da ölmesiyle yok olmaya ve unutulmaya başlar. Bu yüzden ağızların ölümü dillerin ölümüyle benzer şekilde gerçekleşir (Toker, 2011).

Eğitimin yaygınlaşması ve yazı dilinde eğitim verilmesi gibi sebeplerin de ağız özelliklerinin yok olmasına ya da kullanımının azalmasına yol açtığı düşünülmektedir. Lakin saha çalışması yapılan yörede okul çağına gelmemiş küçük yaştaki çocukların bile standart yazı diline yakın konuştuğu göz önünde bulundurulduğunda, günümüzde ağız özelliklerinin kaybolmasında eğitimden ziyade kitle iletişim araçlarının etkili olduğu anlaşılmaktadır. Bunların yanı sıra köyden şehre göçler, sosyal çevrenin değişmesi, toplumsal yargı ve başka sebepler de ağızların değişime uğramasının veya unutulmasının sebepleri arasındadır.

Ağız çalışmaları son yıllarda hızla artmaktadır. 1994-2022 yılları arasında Konya ili üzerinde ağız çalışmalarının Derleme Sözlüğü'ne katkılarını konu alan yedi çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalar Konya'nın Ilgın, Ereğli, Kadınhanı, Derebucak ve Bozkır ilçelerinde yapılan ağız çalışmaları esas alınarak hazırlanmıştır. Ilgın Sarıkeçili yörüklerinden 117, Belkaya (Konya-Ereğli) ağzından 128, Derebucak (merkez) ağzından 285, Kadınhanı ağzından 106, Gencek (Konya-Derebucak) Mahallesi ağzından 80, Bozkır (Konya) ağzından 242, Kuzören (Bozkır-Konya) ağzından 24 söz varlığı ögesi tespit edilerek toplamda 982 söz varlığıyla katkıda bulunulmuştur (Küçükballı & Keskin, 2022).

Ağızların ve ağızlarda yaşayan söz varlığının, unutulmadan kayda geçirilmesi büyük önem arz etmektedir. Bu sebeple yapılan bu çalışmada, Konya ilinin Doğanhisar ilçesinde henüz unutulmamış yöre ağzının ve yöre ağzında yaşamakta olan söz varlığının kayıt altına alınması ve Türkçenin ağız söz varlığına katkıda bulunulması amaçlanmıştır. Yapılan bu çalışma tarafımdan hazırlanmakta olan "*Konya İli Doğanhisar İlçesi Ağızları*" adlı yüksek lisans çalışmasına dayanmaktadır. Konya'nın Doğanhisar ilçesinde yapılan saha çalışması neticesinde farklı başlıklar altında aşağıdaki kelimeler tespit edilmiştir.

1. 1. Derleme Sözlüğü'nde Bulunmayan Kelimeler

aK basır: Bitkilerde hastalığa ve verimsizliğe sebep olan uçan böcek türü.

asdar: Giysi, elbise.

baraz: Aklama, temize çıkarma, ibra.

baş bozmak: Düğünden bir hafta önce kız evinde yapılan eğlence.

baş gèzmesi: Düğünden bir hafta önce gelin ve arkadaşlarının sırayla birbirlerinin evinde yemek yemesine verilen ad.

batkın: Toz veya kirle kaplı olan, kirlî.

bereli: -den bu yana, beri.

bèyez: Bu kez, bu sefer.

çète: Yürürken dayanmayı sağlayan, ağaç veya metalden yapılan araç, baston.

dağar: Hektar, dönüm.

daş dâveti: Ölünün ardından kırk elli gün sonra verilen yemek.

doğası: Bir çeşit çorba.

dolğırı: Bir çeşit ekim yöntemi.

duvağ vurmak: Duvağı başına örtmek, giydirmek.

eğerne: Eğer ki.

emişgin: Toprağın suya doyması, doyun.

erte: Düğünden sonraki gün yapılan eğlenceye yerilen isim.

fes: Kumaştan yapılan topla üst üste olan taşın üstündeki fesin vurulmasıyla oynanan bir çeşit oyun.

ğakannamak: İttirmek.

gecevat: Gece esen rüzgâr.

ğına vurmak: Kına yakmak.

ğız eşi: Kız arkadaş.

ğozo: Değneklerle kozalağı vurarak oynanan bir çeşit oyun.

götletmek: Atın gitmesi için komut vermek.

ğutu: Telefon.

hegde: Hedefe konulan değneğin uzaktan değnekle vurulmasıyla oynanan oyun.

hemeneşkene: Hızlıca, çabucak, hemencecik.

ibeK etmek: Birbirinden ayırmak.

illezir: Alçak, aşağılık, rezil.

körsü: Çocuklarda nazardan dolayı çıktığına inanılan sivilce, çıban.

lapaK: Daha pürüzsüz ve yassı taş.

mēzmur: Mecbur.

mıslā: Kurutulmuş domatesle yapılan yemek.

müşderi: Dünürcü, görücü.

niyne: Neden, niçin, niye.

oğşama: Kına gecelerinde geline söylenen şarkı ve türkülere verilen ad.

oğuntuļu: Düğüne davetli kişi.

öddeğen: Geçen günlerde, geçenlerde.

patenez: Patates.

saKıamböcü: Saklambaç.

sareyli: Kıvrım şeklinde yapılan hamura sulandırılmış pekmezele dökülmesiyle yapılan tatlı.

şaka şuka: Kuru domatesle yapılan yemek.

şakırdamak: Dans etmek, oynamak, eğlenmek.

şettāri: Kına gecesi ve düğünden sonra her sabah ev işi yaparken giyilen yöresel elbise.

şıfti: Arife günü toplanan pişileri¹ takmak için kullanılan sopa, değnek.

teKne deynek: Uzaktan değneklerle hedeflenen değneğin vurulmasıyla oynanan oyun.

tivriz: Kiler.

tohum ğavit: Düğünün olduğu hafta sandığın gittiği cuma günü.

unaşı: Önceki günden kalan yemeklerin un ile kavurarak yeniden çorba şeklinde pişirilmesiyle yapılan yemek.

y□lme: Gozo oyununda ebe olan kişi.

yün denk: Yünden dokunan kilim.

1.2 Derleme Sözlüğü'nde Bulunan Fakat Anlamı Eksik Ya Da Farklı Olan Kelimeler

file: 1.Falan. 2. bile. (krş: DS-III, s. 1864)

hazār: Herhalde, büyük bir ihtimalle. (krş: DS-III, s. 2322)

işlenti: İşlemeli. (krş: DS-IV, s. 2565)

mecidiye: Düğünlerde giyilen kırmızı çizgili yöresel gömlek. (krş: DS-IV, s. 3148)

meydāni: Düğünden sonra gelinin bir ay giydiği kadife şalvar. (krş: DS-IV, s. 3176)

nemben: Ne olacak? (krş: DS-IV, s. 3246)

sıtma: Düğünlerde giyilen yöresel kıyafet. (krş: DS-V, s. 3623)

sur: Şirinlik, güzellik. (krş: DS-V, s. 3700)

taKtaK: Üç tekerli yük taşımaya yarayan motorlu taşıt. (krş: DS-V, s. 3812)

tōr: Havlu. (krş: DS-V, s. 3969)

¹ Mayalı hamurdan yapılan, yağda kızartılarak pişirilen bir yiyecek türü.

vāris: Köy odası sakini. (krş: DS-VI, s. 4093)

1.3. Derleme Sözlüğü'nde Bulunan Fakat Doğanhisar İlçesinde Kullanıldığı Belirtilmeyen Kelimeler

aftı barnağ: Sırma işlemeli, altı yol çizgili veya çiçekli ipek kumaş, bu kumaştan yapılan gelin elbisesi. (krş: DS-I, s. 230)

añgāra: Angarya, ücretsiz ve isteksiz gördürülen iş. (krş: DS-I, s. 264)

apaşamak: Sallanarak, sendeleyerek yürümek. (krş: DS-I, s. 283)

asbap: Elbise. (krş: DS-I, s. 341)

aside: Yağ ve una şeker karıştırılarak yapılan bir çeşit tatlı, helva. (krş: DS-I, s. 343)

avutmak: Avutmak, oyalamak. (krş: DS-I, s. 384)

behir: Nizam, gelenek görenek. (krş: DS-I, s. 599)

boyun: Üst, uhde. (krş: DS-I, s. 747)

bilçe: Fasulye. (krş: DS-I, s. 730)

blttürmek: Haşlamak. (krş: DS-I, s. 773)

böyez: Bu defa, bu sefer. (krş: DS-I, s. 773)

bulaşmaç: Ayranla unla ve buğdayla yapılan çorba. (krş: DS-I, s. 785)

bülüş: Cıvcıv. (krş: DS-I, s. 821)

çaplamak: Üst üste yığmak. (krş: DS- II, s. 1077)

çaraş: 1. Pekmez yapmak için kullanılan büyükçe kazan, 2. Pekmez yapılan yer. (krş: DS-II, s. 1080)

değişik etmek: İki erkeğin bir diğerrinin kız kardeşiyle evlenmesi. (krş: DS-II, s. 1402)

diñelmek: Dikilmek, ayakta durmak. (krş: DS-II, s. 1502)

düzmek: Bir şeyi hazırlamak, eksikleri tamamlayıp yapmak. (krş: DS-II, s. 1647)

ellēm: Herhalde, galiba, zannedersem. (krş: DS-III, s. 1721)

ereti: Emanet, geçici, iğreti. (krş: DS-III, s. 1767)

etmek: Ekmek. (krş: DS-III, s. 1799)

evermek: Evlendirmek. (krş: DS-III, s. 1805)

fermana: Kadınların giydiği üzeri işlemeli yelek. (krş: DS-III, s. 1847)

fiçça: Topaç. (krş: DS-III, s. 1850)

ğabara: Kundura altına çakılan yuvarlak tepeli çivi. (krş: DS-III, s. 1884)

ğalğıtmaq: Hoplatmaq. (krş: DS-III, s. 1901)

ğarıq: Tarh, bölüm. (krş: DS-III, s. 1925)

ğavetē: Domates. (krş: DS-III, s. 1938)

ğayıt: Bir işin yapılabilmesi için gerekli olan araç gereç. (krş: DS-III, s. 1947)

gellaba: Yenge. (krş: DS-III, s. 1984)

ğırık: Kadının yasaya ve töreye aykırı olarak ilgi kurduğu erkek, sevgili. (krş: DS-III, s. 2057)

ğırmtı: Meyve, çerez, abur cubur. (krş: DS-III, s. 2058)

ğısdırmak: Sıkıştırmak. (krş: DS-III, s. 2062)

ğolçaq: Ceket ya da gömlek kollarının kirlenmesine engel olmak için bilekten dirseğe kadar geçirilen eğreti kolluk. (krş: DS-III, s. 2097)

ğöbeK: Yenilen bir çeşit mantar. (Türk Dil Kurumu Sözlükleri, 2009).

ğömme: Mayalı ya da mayasız, yağlı ya da yağsız olarak yapılan derin çukurlarda pişirilen bir çeşit kül pidesi, ekmeği. (krş: DS-III, s. 2146)

hacat: Alet edevat. (Türk Dil Kurumu Sözlükleri, 2009).

ħalça: Kalça. (krş: DS-III, s. 2259)

ħanay: Salon.(krş: DS-III, s.2271)

ħavayı: 12 ile 15 kg arasında bir değere sahip olan bir çeşit tahıl ölççeği. (krş: DS-III, s. 2310)

ħayat: Avlu, bahçe. (krş: DS-III, s. 2315)

ħüpeciK: Küçük küp, çömlek, testi. (krş: DS-IV, s. 3041)

ħalama: Taneleri ayrılmamış, samanla karışık tahıl. (krş: DS-IV, s. 3110)

ħet: Çelikçomak oyunu. (krş: DS-IV, s. 3174)

ħıħla: Patatesle yapılan yemek. (krş: DS-IV, s. 3181)

ħişlemek: Ne yapmak, nasıl olmak.(Hâl hatır sormak için kullanılır.) (krş: DS-IV, s. 3254)

ħmaç: Elle ufalanmış hamurdan yapılan çorba. (krş: DS-V, s. 3281)

ħbeK: Sürülmüş, samanından ayrılmış tahıl yığını. (Türk Dil Kurumu Sözlükleri, 2009).

peşkir: Havlu. (Türk Dil Kurumu Sözlükleri, 2009).

reşber: Çiftçi. (krş: DS-VI, s. 4660)

sapıtma: Mezar içinde ölünün konulduğu yan oyuntu. (krş: DS-V, s. 3543)

savmak: Göndermek, yollamak. (krş: DS-V, s. 3556)

seki: Merdiven, merdiven basamağı. (krş: DS-VI, s. 4681)

su dôKmek: İşemek. (krş: DS-V, s. 3690)

toğuç: Kirli giysileri yıkamaya yarayan tahta tokmak.(krş: DS-V, s. 3951)

urba: Giysi. (Türk Dil Kurumu Sözlükleri, 2009).

yāyğı: Hasır, çul, kilim, halı gibi serilen şeyler. (krş: DS-VI, s. 4211)

yolma: Sapı, orakla biçilemeyecek kadar kısa kalmış ekin. (krş: DS-VI, s. 4293)

yflmiye: Gündelik. (krş: DS-VI, s. 4826)

1.4. Ses Özellikleri Bakımından Derleme Sözlüğü'ne Göre Farklılaşan Kelimeler

çitnevir: Askere gidecek kişinin gitmeden önce yakınlarıyla düzenlediği eğlence gecesine verilen ad. (krş: çetnevir, DS-II, s.1152)

gëveleK: Davarlarda olan böceklerin sebep olduğu hastalık. (krş: gebelek, DS-III, s. 1955)

ğutmi: Düğünlerde giyilen yöresel kıyafet. (krş: gutmu, DS- III, s.2203)

hallēm: Herhalde. (krş: ellāham, DS- III, s. 1720)

haniy: Sofa, hol, koridor. (krş: hanay, DS-III, s. 2271)

ığranmak: Hareket etmek, kıpırdamak. (krş: ırganmak, DS-IV, s. 2485)

kesvik: Samanla karışmış tahıl. (krş: kesmük, DS-IV, s. 2768)

öyey: Üvey. (krş: öğey, DS-V, s. 3317)

palize: Yağ ve una şeker karıştırılarak yapılan bir çeşit tatlı, helva, aside, pelte. (krş: palıza, DS-V, s. 3388)

tızıkamak: Koşmak. (krş: tızıkamak, DS-V, s. 3930)

timinne: İstanbul kilesinin on altıda biri. (krş: timinna, DS-V, s. 3935)

2. Sonuç

Konya İli Doğanhisar ilçesinin köylerinde (Deştiğin, Başköy, Yenice, Yazlıca, Çınaroba, Karağa, Konakkale) yapılan saha araştırması neticesinde, yörede kullanılan ama Derleme Sözlüğü'nde bulunmayan 51, Derleme

Sözlüğü'nde bulunan fakat anlamı eksik ya da farklı olan 11, Derleme Sözlüğü'nde geçtiği hâlde Doğanhisar ilçesinde tanıklandığı belirtilmeyen 59 söz varlığı ögesi tespit edilmiştir. Bunun yanında ses özellikleri bakımından Derleme Sözlüğü'ne göre farklılaşan 11 kelimenin de yörede kullanıldığı anlaşılmıştır.

Bu makalede Türkçenin söz varlığına küçük de olsa bir katkıda bulunulması amaçlanmıştır. Yapılan bu çalışma ile küçük bir boşluğu doldurmuş olmakla birlikte yörenin söz varlığının bütünüyle ortaya konulduğu düşünülmemektedir. Yöreye ilgili bundan sonra yapılacak ağız çalışmalarında yeni yeni kelimelerin Türkçenin söz varlığına eklenmesi muhtemeldir. Bu sebeple daha sistemli ve daha kapsamlı ağız çalışmalarının Doğanhisar ilçesi özelinde olmak üzere Türkiye'nin genelinde yapılması yeni söz varlığı öğelerin ortaya çıkarılması açısından önem arz etmektedir.

Makale Bilgi Formu

Makale Bilgisi: Makale özgün bir araştırma makalesidir.

Yazarların Katkıları: Çalışmanın tek bir araştırmacısı/yazarı vardır. Tüm katkı kendisine aittir.

Çıkar Çatışması Bildirimi: Tek bir araştırmacı yazar olduğu için çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Telif Hakkı Bildirimi: Dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakları yazarlara aittir ve çalışmaları CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayınlanmaktadır.

Destekleyen/Destekleyen Kuruluşlar: Bu araştırma için herhangi bir kamu, özel veya kar amacı gütmeyen kuruluştan hibe alınmamıştır.

Etik Onay ve Katılımcı Rızası: Bu araştırma metinler üzerinde gerçekleştirildiğinden etik kurul iznine ihtiyaç yoktur.

İntihal Beyanı: Bu makale iThenticate tarafından taranmıştır. Herhangi bir intihal tespit edilmemiştir.

Kaynakça

Akar, A. (2009). Ağız Sözlükleri: Yöntem ve Sorunlar II. *Turkish Studies*, 4(8), 216-224.

TDK, (2011). Büyük Türkçe Sözlük. (2011). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Demir, N. (1999). Ağız Sözlükçülüğü. *Kebikeç*, S. 7-8, 67-75.

Demir, N. (2002). Ağız Terimi Üzerine. *Türkbilgi/Türkoloji Araştırmaları Dergisi*, 105 -116.

Demir, N. (2012). Türkçede Ağız Araştırmalarında Bazı Yöntem Sorunları. *Diyalektolog*, 4, 1-8.

Gülensoy, T. (1999). Ağız Araştırmalarının Bugünkü Durumu. *Ağız Araştırmaları Bilgi Şöleni*, (9 Mayıs 1997) Ankara: TDK Yayınları, 16-2.

Karahan, L. (2012). Ağız Çalışmalarında Bilimsel Niteliğin Korunması Üzerine Birkaç Not. *Turkish Studies* 7(4), 131-136.

Korkmaz, Z. (2000). Türkiye'de Ağız Sözlükleri. *Türk Dili*, S. 583, Ankara: TDK Yayınları, 7-14.

Küçükballı, F. N. (2015). Gazipaşa Dillere Destan Adlı Eserden Derleme Sözlüğü'ne Katkılar. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 309-370.

Küçükballı, F. N. (2016). Bozkır Ağızlarından Derleme Sözlüğü'ne Katkılar. *Uluslararası Sempozyum: Geçmişten Günümüze Bozkır Bildiri Kitabı*, Konya: Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yayınları, 643-658.

Küçükballı, F. N., ve Keskin S. (2022). Derleme Sözlüğü'ne Katkı Mahiyetinde Yapılan Çalışmalarla İlgili Açıklamalı Bibliyografya Denemesi. *The Journal of Turkic Language and Literature Surveys (TULLIS)*, 7(3), 382-407.

<https://sozluk.gov.tr/> (17.06.2023).

Toker, M. (2011). Derleme Sözlüğü ve Mersin Ağız Sözlüğü'ne Tarsus Yöresinden Katkılar. *Turkish Studies*, 6(3), 1229-1249.

TDK, (2019). Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü I,II,III,IV,V,VI. Ankara: TDK Yayınları.

Ekler

Ek 1. Çalışmada Kullanılan Çeviri Yazı Alfabeti

[e]: /e/ ile /ö/ arası ön, geniş, yarı yuvarlak ünlü

[ê]: /e/ ile /i/ arası ünlü

[ğ]: Patlayıcı, ötümlü art damak ünsüzü

[h]: Sızıcı, ötümsüz, art damak ünsüzü

[K]: Art ünlülerle hece kuran patlayıcı, yarı ötümlü [ğ] ile [k] arası ünsüz

[k]: Art veya yarı art ünlülerle hece kuran, patlayıcı, ötümsüz, art damak ünsüzü

[K]: /g/ ile /k/ arası patlayıcı, yarı ötümlü ünsüz

[l]: Art veya yarı art ünlülerle hece kuran akıcı, sızıcı, ötümlü art damak ünsüzü

[ñ]: Art veya ön ünlülerle hece kuran akıcı, patlayıcı, ötümlü geniz /n/ ünsüzü

[ó]: /o/ ile /ö/ arası geniş, yuvarlak, yarı art ünlü

[T]: /d/ ile /t/ arası ünsüz

◡: Ulama işareti

˘: Ünlüler üzerinde uzunluk işareti

Ek 2. Kısaltmalar

DS: Derleme Sözlüğü

krş: Karşılaştırınız

s: sayfa